

گزارش پروژه:

افزایش سطح آگاهی کشاورزان در راستای احیای دریاچه ارومیه از طریق
برگزاری بازدیدهای میدانی کشاورزان از دستاوردهای یکدیگر و به اشتراک
گذاری تجربیات بدست آمده

شرکت معین کشاورز
آذربایجان

عنوان پروژه	افزایش سطح آگاهی کشاورزان در راستای احیای دریاچه ارومیه از طریق برگزاری بازدیدهای میدانی کشاورزان از دستاوردهای یکدیگر و به اشتراک گذاری تجربیات بدست آمده
نام شرکت مجری	شرکت معین کشاورز آذربایجان
نام مسئول شرکت	مهندس محمد مصباح
نام مسئول پروژه	مهندس محمد مصباح
مستند ساز	مهندس فاطمه موید
نشانی الکترونیکی	Mohammad.mesbah2018@gmail.com

مبلغ قرارداد:

مبلغ دریافت شده تا قبل از این قسط (ریال)	مبلغ مانده (ریال)	مبلغ کل (ریال)
۱۲۵/۰۷۹/۹۰۰	۳۷۵/۲۳۹/۷۰۰	۵۰۰/۳۱۹/۶۰۰

محل اجرا:

سایتهای طرح همکاری در احیای دریاچه ارومیه با مشارکت جوامع محلی در استقرار کشاورزی پایدار و حفاظت از تنوع زیستی در استانهای آذربایجان شرقی و آذربایجان غربی

موضوع	صفحه
مقدمه.....	۴
۱- فصل اول: تشریح فرایند اجرای پروژه	۵
صورتجلسه های جلسات هماهنگی جهت اجرای پروژه	۶
بازدید کشاورزان در حوضه دریاچه ارومیه از منطقه کشت و صنعت مغان.....	۹
بازدید کشاورزان در حوضه دریاچه ارومیه از مزارع گندم آذرشهر.....	۱۰
بازدید کشاورزان در حوضه دریاچه ارومیه از باغ سیب بناب	۱۰
بازدید کشاورزان در حوضه دریاچه ارومیه از باغ سیب شهرستان ملکان.....	۱۰
بازدید کشاورزان در حوضه دریاچه ارومیه از مزرعه گوجه فرنگی شهرستان اسکو	۱۱
درس آموخته ها.....	۱۲
پیشنهادهات.....	۱۲

دریاچه ارومیه با مساحت ۵۰۰۰ کیلومترمربع یکی از بزرگترین دریاچه های درون خشکی منطقه است که در شمال غربی ایران واقع شده است. این دریاچه وسیع و فوق شور که به عنوان سایت کنوانسیون رامسر، ذخیره گاه زیستکره یونسکو و پارک ملی نیز ثبت شده است، سال هاست که به غنای تنوع زیستی منطقه و همچنین معیشت جوامع محلی اطراف آن کمک کرده است. بیش از ۵ میلیون نفر در حوضچه آبریز این دریاچه زندگی می کنند و خشک شدن این دریاچه اثر مخربی بر معیشت روزمره آنها خواهد گذاشت. در حال حاضر وسعت این دریاچه با روندی هشدارآمیز رو به کاهش گذاشته و قسمت قابل توجهی از آن خشک شده است. این در حالی است که شمار زیادی از بهره برداران حوضه، آب را از منابع تغذیه کننده دریاچه برداشت نموده و ورودی آن را کاهش می دهند و در سال های اخیر میزان خروجی آب از دریاچه که بیشتر از طریق تبخیر صورت می گیرد به میزان قابل توجهی از میزان ورودی آب به دریاچه بیشتر شده و خشکسالی های اخیر نیز کل این شرایط را وخیم تر نموده است. از این رو دریاچه ارومیه با تهدید جدی تغییر به سمت شرایطی بازگشت ناپذیر مواجه است که ابعاد اثرات آن به تدریج از مسائل مربوط به تنوع زیستی به مسائل اقتصادی- اجتماعی گسترش پیدا خواهد کرد که بر معیشت و سلامت جوامع اطراف تاثیر خواهد گذاشت.

با توجه به قرار گرفتن شهرستان اسکو در حوضه آبریز دریاچه ارومیه بعنوان یکی از کانون های پروژه احیای دریاچه ارومیه از طریق مشارکت جوامع محلی در استقرار کشاورزی پایدار و تنوع زیستی در استان آذربایجان شرقی انتخاب شد. این پروژه از تیرماه سال ۹۴ در قالب فاز ۲ با معرفی سه سایت سایت مهدینلو ۳۲ کیلومتر، مرجانلو ۳۰ کیلومتر و سرای ۵۰۰ متر فاصله از دریاچه ارومیه با ۱۰۵ نفر کشاورز و باغدار مرجع در کانون اسکو طبق قرارداد با دفتر حفاظت از تالاب های کشور و با نظارت مدیریت هماهنگی ترویج کشاورزی سازمان جهادکشاورزی استان شروع گردید و در سال ۹۵ در سایت ایلخچی ۳۰ کیلومتر فاصله از دریاچه با مشارکت ۱۵ نفر کشاورز و باغدار ، در سال ۹۶ در دو سایت کردلر و خاصه لر در هر سایت ۱۵ کشاورز و باغدار ، در سال ۹۷ سایت خاصبان با ۱۲ کیلومتر از دریاچه ادامه دارد.

با توجه به کم آبی منطقه و خشکی دریاچه ارومیه این پروژه با اهداف مصرف آب، افزایش حاصلخیزی خاک، کاهش مصرف سموم و آلاینده های شیمیایی و همچنین افزایش عملکرد کشاورزان و پایداری آن انجام می گیرد. در این پروژه قرار بر این است که به منظور افزایش سطح آگاهی کشاورزان در راستای احیای دریاچه ارومیه بازدیدهای از مزارع داخل استانی و استان آذربایجان غربی و نیز کشت و صنعت مغان انجام گیرد.

فصل اول :
تشریح فرآیند
اجرای پروژه

صورتجلسه های جلسات هماهنگی جهت اجرای پروژه

در مورخ ۹۷/۱۱/۱۸ جلسه برای پروژه افزایش سطح آگاهی کشاورزان در راستای احیای دریاچه ارومیه از طریق برگزاری بازدیدهای میدانی کشاورزان از دستاوردهای یکدیگر و به اشتراک گذاری تجربیات بدست آمده در اتاق مدیریت محترم هماهنگی و ترویج جهاد کشاورزی برگزار گردید و پس از بحث و بررسی موارد ذیل جهت هماهنگی با شرکتهای مجری و دفتر تالابها ایران تعیین گردید.

- حضور خود کشاورز در بازدیدهای انجام شده و انجام گرفتن هماهنگی های لازم قبل از بازدید
- تعدیل تعداد سایتهای مورد بازدید در راستای بالارفتن کارایی بازدیدها
- مدنظر قرارگیری بازدید خارج از استانی کشت و صنعت مغان
- بازدید تیمی متشکل از جهاد، مرکز تحقیقات و ... از مزارع مورد بازدید بعد از معرفی سایتهای توسط شرکتهای مجری
- بازدید خارج استانی برای کشاورزان و جمع درگیر پروژه
- بازدید کشاورزان پیرامونی از مزارع و باغات داخل استانی تحت پوشش شرکتهای مجری
- در انتهای جلسه تصمیم گرفته شده جلسه ایی با شرکتهای مجری در اوایل اسفندماه برگزار گردد تا پس از نهایی شدن سایتهای برنامه ریزی انجام گیرد.

حاضرین در جلسه: آقایان مهندس حاتمیان، مهندس محمدی مزرعه، مهندس محمدی، مهندس مصباح، خانم مهندس پروز.

براساس تصمیم جلسه مورخه ۹۷/۱۱/۱۸ در راستای هماهنگی با شرکتهای مجری، جلسه ایی در مورخه ۹۷/۱۲/۲ در محل سازمان تعاون روستایی تشکیل و موارد بحث و بررسی تیم طبق مندرجات ذیل تعیین گردید و مقرر شد طی نامه ایی در جهت تغییر نوع بازدید از دفتر حفاظت تالابها ایران استعلام گردد و در این خصوص آقای مهندس همدست طی نامه ایی موارد اشاره شده را به دفتر تالابها منعکس کردند و همچنین طی نامه ایی از سوی شرکت مجری به دفتر تالابها خواستار تغییرات در نوع بازدید شده اند. نامه به پیوست گزارشات می باشد.

- مکاتبه با دفتر تالابها در خصوص تعداد بازدید
- طبقه بندی کشاورزان شرکت کننده جهت افزایش سطح اطلاعات و آگاهی کشاورزان (حدالمان تکنیکها تکراری نباشد)
- نوشتن نامه ایی به شرکتهای مجری توسط آقای مهندس همدست جهت معرفی کشاورزان جهت بازدید
- طبقه بندی کشاورزان براساس تجربیات و اطلاعات آگاهی آنها و بازدید براساس آن
- بازدید کشاورزان با تجربه تر از خارج از استان (کشت و صنعت مغان)

حاضرین در جلسه: خانمها مهندس فرهنگ، مهندس پروز، مهندس موید، آقایان مهندس محمدی مزرعه، مهندس همدست، مهندس حسین زادگان، مهندس مصباح

۹۷/۱۲/۲

مشخصات شرکت کنندگان در فعالیت				
ردیف	نام و نام خانوادگی	سمت	شماره تماس	امضا
۱	مهندس محمد کاظمی	مدیر عامل	۰۹۱۶۶۶۷۲۶۰۸	[Signature]
۲	آسیو پور	دفتر حفاظت از محیط زیست	۰۹۱۴۲۱۹۲۷۷۹	[Signature]
۳	اصغر همدست	سازمان بهداشت	۰۹۱۶۶۳۲۱۲۳۸	[Signature]
۴	مهندس حسن زرگان	رئیس سازمان	۰۹۱۶۶۷۱۲۰۸	[Signature]
۵	مهندس فروزش	مدیر عامل	۰۹۱۶۱۷۹۲۹۸۶	[Signature]
۶	عمر حنفی	آریه تک	غایب	
۷	عمر خرمی	مدیر عامل	غایب	
۸	حسین محمدی	آریه تک	غایب	[Signature]
۹	محمد معراج	مدیر عامل	۰۹۱۶۹۲۰۷۶۶	[Signature]
۱۰				
۱۱				
۱۲				
۱۳				
۱۴				
۱۵				
۱۶				

بازدید کشاورزان در حوضه دریاچه ارومیه از منطقه کشت و صنعت مغان

در مورخه ۱۳۹۸/۲/۲ اتوبوسی شامل ۴۲ نفر از بازدیدکنندگان شامل کارشناسان و کشاورزان پ از مبدا بناب حرکت کرد. هدف اصلی بازدید آشنایی کشاورزان با روشهای متفاوت از اصول کشاورزی مرسوم در آذربایجان شرقی می باشد تا با مشاهده ی تعدادی از تکنیکهای مهم مثل لولر زدن ، زهکشی مناسب، استفاده از مکانیزاسیون و ادوات اصولی تشویق به انجام این تکنیکها شوند.

طی بازدید که از سوم اردیبهشت ماه از منطقه کشت و صنعت مغان به عمل آمد، زراعت غالب منطقه گندم، کلزا، چغندر قند ، بادام زمینی می باشد. عملا غیر از برخی مناطق دیم که طبق گفته کارشناسان منطقه برنامه ایی جهت بهره برداری بهتر از آن ریخته شده است نقاط غیر زراعی در منطقه دیده نمی شود.

سیستم آبیاری منطقه سنتریوت میباشد که طی بازدید این سیستم در سرتاسر منطقه مشاهده شد. بافت خاک این منطقه رسی میباشد به همین دلیل زهکشهای متعددی در این منطقه به چشم میخورد.

مهندس نظیری در رابطه با کاشت گندم توضیح داد که بعد از برداشت کشت قبلی شخم با گاو آهن برگرداندار انجام میشود و در شهریور دیسک زده میشود. با توجه به ناهمواریهای مزرعه تسطیح با لولر در ادامه کار انجام شده و بعد از آن هم کود پاشی با آزمون خاک داریم. در کوددهی اوره به صورت استارتر به طور میانگین ۱۰۰ کیلودر هکتار مصرف میشود. با بذرکار خطی کار شروع به کشت غلات می شود و بعد از آن فاروئر کشیده میشود در مناطق شیب دار فاروعمود بر شیب ایجاد میشود. فاصله ی بین فارو ۷۵ سانتی متر می باشد. میزان بذر مصرفی ۱۷۰ کیلوگرم در هکتار می باشد در صورت کشت دیرهنگام مقدار بذر به ۲۰۰ تا ۲۵۰ کیلوگرم در هکتار افزایش میابد.

بازدید از تعدادی از ماشین آلات کاشت مثل گاواهن برگرداندار (عمق شخم ۷۰-۶۰ سانتی متر)، بذرکار کشت مستقیم، خطی کار غلات، شیپر، دستگاه ایجاد فارو که دارای شمشیرهایی برای وجین ذرت و چغندر هستند، دیسک که بعد از شخم دو یا سه مرتبه به مزرعه زده میشود، لولرو ...انجام شد.

نکته ایی که در منطقه کشت و صنعت مغان به چشم میخورد یکپارچه بودن مزارع است که امکان استفاده از ماشین آلات را فراهم میکند.

بازدید کشاورزان در حوضه دریاچه ارومیه از مزارع گندم آذرشهر

در مورخه ۹۸/۴/۲۳ چندین نفر از کشاورزان منطقه آذرشهر همراه با کارشناسان شرکت اسکو و آذرشهر به بازدید از مزارع گندم پروژه پرداختند در ابتدا مدیرعامل شرکت آذرشهر به بیان اهداف پروژه و بصورت کلی تکنیکهای اجرایی در پروژه پرداختند سپس یکی از کشاورزان حاضر که در بازدید مغان هم حضور داشتند به بیان تجربیات خود در این بازدید پرداختند و شرایط کشت در منطقه مغان را برای بقیه کشاورزان شرح دادند. در مزرعه گندم کشاورز فعال در پروژه و کارشناس آبیاری شرکت به بیان تکنیکهای انجام شده در مزرعه پرداختند و همچنین کشاورزان فعال اذعان داشتند که سال بعد نیز به همین طریق کشت خواهند کرد و ابراز رضایت خود را از پروژه اعلام کردند.

بازدید کشاورزان حوضه دریاچه ارومیه از باغ سیب بناب

در مورخه ۹۸/۴/۲۹ چندین نفر از کشاورزان منطقه بناب همراه با کارشناسان شرکت اسکو و بناب به بازدید از باغ سیب پروژه پرداختند در این باغ آبیاری به روش شیاری انجام گردیده است ابتدا مدیرعامل شرکت بناب به بیان اهداف پروژه و بصورت کلی تکنیکهای اجرایی در پروژه پرداختند. در این باغ کشاورز فعال در پروژه به بیان تکنیکهای اجرایی پرداختن و از برداشت نمونه خاک و آنالیز آن رضایت فراوان داشتند و بیان کردند که اگر این پروژه چندین سال قبل اجرا میشد بهتر بود. در این بازدید کشاورزان تجارب خود به یکدیگر منتقل کردند.

بازدید دو روزه کشاورزان حوضه دریاچه ارومیه از باغ سیب شهرستان ملکان

در مورخه ۹۸/۵/۲۲ کشاورزان و کارشناسان شهرستان های بناب، آذرشهر و عجبشیر به بازدید از باغ سیب واقع در شهرستان ملکان که برای اولین بار در سطح شمال غرب کشور از آبیاری زیرسطحی بهره مند شده بود پرداختند در این بازدید ابتدا مدیرعامل شرکت معین کشاورز ضمن تشکر از همکاری شرکتها و کشاورزان شهرستانهای حاضر در بازدید و خانوم مهندس پروز به بیان اهداف پروژه پرداختند سپس مدیریت محترم جهاد شهرستان ملکان که در این بازدید حضور داشتند شروع به بیان مزایای آبیاری زیر سطحی و روش انجام آن کردند سپس کارشناس آبیاری شهرستان ملکان به صورت کلی تکنیکهای اجرای در این باغ نحوه انجام آبیاری زیر سطحی و میزان صرفه جویی در مصرف آبیاب را بیان نمودند سپس کشاورزان خود با بازدید از باغ با آبیاری زیر سطحی آشنا شدند. در مورخه ۹۸/۵/۲۳ کشاورزان و کارشناسان شهرستانی اسکو و ملکان به بازدید از همین باغ پرداختند در بازدید روز دوم مهندس محمدی مزرعه و نیکانفر همراه مهندس پروز در این

بازدید حضور داشتند که در بازدید روز دوم مهندس نیکانفر به بیان نحوه اجرای آبیاری زیرسطحی و مزایای آن پرداختند سپس با پرسش و پاسخ کشاورزان جلسه ادامه یافت بعد کشاورزان خود با بازدید از باغ با آبیاری زیر سطحی آشنا شدند.

بازدید کشاورزان از مزرعه گوجه فرنگی شهرستان اسکو

در مورخه ۹۸/۵/۲۸ چندین نفر از کشاورزان منطقه اسکو همراه با کارشناسان شرکت اسکو به بازدید از مزرعه گوجه فرنگی پروژه پرداختند در این مزرعه آبیاری به روش تیپ انجام گرفته شده بود. در ابتدا مدیر عامل محترم شرکت ضمن خوش آمد گویی و تشکر از کشاورزان جهت حضور در بازدید با بیان اهداف پروژه از کشاورزانی که در پروژه فعال بودند درخواست کردند تجربیات خود را در اختیار سایر کشاورزان قرار دهند که دو نفر از کشاورزان به بیان تجارب خود و تکنیکهای اجرایی در باغ و مزرعه خود پرداختند سپس کارشناس شرکت با بیان نحوه انجام آبیاری تیپ و سایر تکنیکها و نیز میزان صرفه جویی در مصرف آب سخنان کشاورزان را تایید کردند.

درس آموخته ها

- ۱-تاثیرپذیری بیشتر کشاورزان از همدیگر
- ۲-توام شدن آموزشهای نظری با بازدیدهای میدانی و مشاهده تکنیک های مختلف اجرا شده که مکمل همدیگر می باشند دریادگیری کشاورزان موثر است.
- ۳-زمینه سازی بستر مناسب جهت تعامل کشاورزان با همدیگر
- ۴-افزایش هم دلی و هم افزایی کشاورزان با مسئولین دست اندرکار در امر کشاورزی
- ۵-افزایش اعتماد کشاورزان
- ۶-افزایش مشارکت در بین کشاورزان
- ۷-دعوت از اقشار مختلف کشاورزان مخصوصا کشاورزان ضعیف در بازدیدها در افزایش مشارکت آنان موثر است.
- ۸-انتقال تجربیات موفق کشاورزان به همدیگر
- ۹-یادگیری روشهای متنوع کشت متناسب با مصرف بهینه آب از طریق بازدید های میدانی

پیشنهادهات

- ۱- ادامه دار بودن طرح بازدیدهای میدانی.
- ۲-بازدیدهای خارج استانی به سایر استان های کشور که در امر کشاورزی پیشرو هستند.
- ۳-بازدید از طرح های زیر بنایی اجرا شده توسط ستاد احیای دریاچه ارومیه جهت افزایش امیدواری نسبت به احیای دریاچه ارومیه واهمیت موضوع.
- ۴-بازدید از تالاب های اقماری جنوب دریاچه ارومیه و تالاب های بحرانی کشور.
- ۵-دخالت دادن خود کشاورزان در انتخاب محل و موضوع بازدید.